

Bijbelstudie

Age Romkes

Licht

1 Johannes 1:5-2:2

INHOUD

Stille tijd	2
God, enkel licht	2
Je leven een leugen?	2
Laat je hoofd niet hangen!	3
Een overvloed aan genade	4
Kringstudie 2	5
Verkenning van de tekst	5
Context	5
Thematiek en structuur	5
Korte uitleg van enkele passages	5
Boodschap	6
Aanwijzingen voor de kringleider	7
Ijsbreker	7
Inleiding	7
Kringgesprek	7
Afsluiting	7
Werkvellen voor de kringstudie	8
Structuur 1 Johannes 1:5-2:2	9
Citaten over zonden	10

Stille tijd

tussen kringstudie 1 en 2

1

*God is licht en in Hem is in het geheel geen duisternis.
(1 Johannes 1:5b)*

God, enkel licht

Een stevige binnenkomer! In verschillende godsdiensten wordt het goddelijke voorgesteld als het alomvattende, dat licht en duisternis, goed en kwaad allebei in zich heeft. Als twee kanten van dezelfde medaille. Denk maar aan het yin yang symbool, waarin licht en duisternis in elkaar overvloeien en samen een eenheid vormen.

In het christelijk geloof ligt de zaak totaal anders. God is puur licht en heeft niets met duisternis, met kwaad, met zonde te maken. Het is onverenigbaar met Zijn karakter. Het is in wezen onbestaanbaar!

Overdenken

- Hiermee wordt de duisternis in al zijn vormen, zonde en slechtheid, lijden en dood, een legitieme plaats in Gods wereld ontzegd. Ze hadden er niet mogen zijn en ze zullen dan ook uit het Koninkrijk van God worden uitgeroeid. Wat betekent dit voor jou?
- Intussen hebben we er wel elke dag mee te maken. Hoe ga je daar mee om?
- God overwint het kwade door het goede. Wij zijn misschien geneigd het kwaad met harde hand uit te roeien. Je mag je zeker verzetten tegen het kwaad. Maar zo overwin je het niet. Jezus Christus koos de weg van vrijwillig lijden en sterven. Dat was de nekslag voor het kwaad.

Bidden

- Prijs God om Wie Hij is, puur licht zonder een spoor van duister.
- Dank God dat Hij Zich nooit zal neerleggen bij het kwaad en niet zal rusten voordat alles weer goed is. 'Wij verwachten echter naar zijn belofte nieuwe hemelen en een nieuwe aarde, waar gerechtigheid woont' (2 Petrus 3:13).
- Bid God dat wij nooit slecht van Hem zullen denken of Hem associëren met het kwaad. Job 1:22 'In dit alles zondigde Job niet en schreef Gode niets ongerijmds toe.'
- Leg alles waar je het moeilijk mee hebt aan God voor en vraag om Zijn Geest, zodat je de moed en de hoop niet zult verliezen.

2

*Indien wij zeggen, dat wij gemeenschap met Hem hebben
en in de duisternis wandelen, dan liegen wij en doen de waarheid niet.
Indien wij zeggen, dat wij geen zonde hebben,
misleiden wij onszelf en de waarheid is in ons niet.
Indien wij zeggen, dat wij niet gezondigd hebben,
maken wij Hem tot een leugenaar en zijn woord is in ons niet.
(1 Johannes 1:6, 8 en 10)*

Je leven een leugen?

'Maar in werkelijkheid verlangde hij naar de bevrediging die gastvrijheid gaf zonder de last van gasten', schrijft P.D. James over een van haar romanfiguren.¹ Maar ja, dat gaat

¹ P.D.James, Tehuis met vele vrienden, Amsterdam 1993⁶.

nou een keer niet. Je kunt niet gastheer *zijn* als je je er niet naar wilt *gedragen* en liever geen gasten wilt ontvangen. Zo kun je ook geen christen zijn als je niet als christen wilt leven. Je kunt niet bij God horen en je verder niets van Hem aantrekken.

Overdenken

- 'In het licht wandelen' wil zeggen: een levensstijl hebben waarin het karakter van God weerspiegeld wordt. Dat is een hoog ideaal. Hoe stel je je dat in de praktijk voor?
- De leugen gaat steeds verder. Eerst zit de leugen in het tegenstrijdige gedrag (vers 6), vervolgens wordt de schuld ontkend (8) en tot slot wordt het hele probleem weggeredeneerd (10). Bij de zonde gaat het altijd van kwaad tot erger.
- Ontkenning van het probleem van de zonde lost niets op. Waar herken je bij jezelf de neiging om de kop in het zand te steken?

Bidden

- Dank God voor het licht van het Evangelie dat het kwaad ontmaskert.
- Bid God om de vervulling met de Heilige Geest om je leven in het goede spoor te krijgen en te houden.
- Belijd je zonden voor God en verwacht de oplossing niet van jezelf maar van Hem.

3

*Mijn kinderkens, dit schrijf ik u, opdat gij niet tot zonde komt.
(1 Johannes 2:1)*

Laat je hoofd niet hangen!

Johannes weet dat een deel van zijn lezers te makkelijk over de zonde denkt, alsof het een soort bijproduct van de materie is dat de ziel niet werkelijk aantast. Iets wat nu eenmaal bij het lichamelijke bestaan hoort. Het is stof aan de buitenkant dat je van je afschudt als de ziel het lichaam verlaat.

Anderen tillen er zwaarder aan. Ze hebben er last van en voelen zich er schuldig onder. Elke dag vragen ze weer om vergeving, maar het is een repeterende breuk. Je blijft toch zondaar tot je dood toe.

Beide groepen lopen het gevaar de zonde als onontkoombaar te gaan zien en zich er maar bij neer te leggen. Maar die kant wil Johannes niet op! Hij schrijft juist om hen aan te sporen om stand te houden en niet aan de zonde toe te geven.

Overdenken

- Schuldbesef is geen doel in zich. Het moet ons bewust maken van de noodzaak van vergeving, zodat we ons heil bij Christus gaan zoeken.
- Maar ook vergeving is niet het einddoel. Het besef dat we weer met een schone lei mogen beginnen geeft ons moed om met vernieuwde kracht tegen de zonde te strijden.
- Hoe beleef jij de samenhang tussen schuldbesef, vergeving en strijd tegen de zonde?

Bidden

- Bid om kracht van de Heilige Geest om tegen de zonde te strijden.
- Dank God voor zijn geduld met hardnekkige zondaren die we zijn.
- Mediteer erover dat we juist in deze tekst, bij deze aansporing worden aangesproken als 'kinderen'.

4

*Maar indien wij in het licht wandelen, gelijk Hij in het licht is,
hebben wij gemeenschap met elkander;
en het bloed van Jezus, zijn Zoon, reinigt ons van alle zonde.
Indien wij onze zonden belijden, Hij is getrouw en rechtvaardig,
om ons de zonden te vergeven en ons te reinigen van alle ongerechtigheid.
En als iemand gezondigd heeft,
wij hebben een voorspraak bij de Vader, Jezus Christus, de rechtvaardige;
en Hij is een verzoening voor onze zonden
en niet alleen voor de onze, maar ook voor die der gehele wereld.
(1 Johannes 1:7 en 9; 2:1b-2)*

Een overvloed aan genade

Tegenover het probleem van de zonde stelt Johannes een zuivere levenswandel en een overvloed aan genade. In het licht wandelen betekent dicht bij God blijven. Dan blijf je vanzelf ook dicht bij elkaar. Dan heb je steun aan elkaar en sta je er niet alleen voor. Maar vooral: dan geeft God alles wat je nodig hebt, reiniging van zonde, vergeving en verzoening door Jezus Christus.

Het zijn allemaal zaken die bij God vandaan moeten komen. In een wereld zonder God is geen sprake van vergeving en verzoening, maar van slechtheid, haat, vergelding en wraak. Thema's die haast elke dag wel een keer bij het tv-journaal aan de orde komen. Maar ook een wereld zonder God is nog niet definitief verloren. Want Jezus Christus is er niet alleen voor de kerk, voor de christenen. Hij is een verzoening voor de zonden van de gehele wereld, schrijft Johannes. Zolang dit Evangelie er is, is er hoop.

Overdenken

- Vergeving is naar het verleden gericht. Het is het kwijtschelden van de schuld van onze zonden, zodat die geen consequenties hebben (oordeel, straf). Reiniging is naar de toekomst gericht. Het betekent dat we zo van zonde en schuld gezuiverd worden dat we weer in Gods nabijheid kunnen komen om Hem te dienen.
- Is het je opgevallen dat Johannes Gods rechtvaardigheid niet in verband brengt met straf, maar juist met vergeving (1:9)? Denk er eens over na wat dat betekent.
- We mogen Jezus Christus niet claimen voor onszelf. Hij is er voor de hele wereld. En dus mogen ook wij geen groepsbelang nastreven maar zullen we 'het goede voor hebben met alle mensen' (Romeinen 12:17). Wat houdt dat concreet in?

Bidden

- Genade is breder dan vergeving. Dank God voor alle facetten van zijn genade.
- Doe voorbede voor een wereld waarin vergeving en verzoening zo vaak afwezig zijn.
- Laat je leven reinigen door Jezus Christus en wijd je toe aan de verspreiding in woord en daad van het Evangelie dat Hij een verzoening is voor de zonden van de hele wereld.

Kringstudie 2

1 Johannes 1:5-2:2

Verkenning van de tekst

Context

Nadat Johannes in de inleiding (1:1-4) het doel van de verkondiging heeft aangegeven, formuleert hij nu een eerste kerninhoud en trekt hij daar conclusies uit. Dit doet hij door verschillende parallelle zinnen, afwisselend negatief en positief.

De perikoop sluit niet af aan het eind van hoofdstuk 1. Dat lijkt wel even zo, want de toon van schrijven verandert in 2:1 (een heel persoonlijke aanspraak: mijn kinderen). Maar dat is een tussenzin. De afsluitende positieve opmerking vinden we pas in 2:2. Daarna gaat het schrijven in parallelle zinnen nog even door. Maar de vraagstelling verschuift van 'wat betekent het om bij God te horen?' naar 'hoe kun je weten of je bij God hoort?'

Thematiek en structuur

'God is licht'. Dat is een krachtig uitgangspunt. Johannes onderzoekt dan wat de consequenties zijn van deze belijdenis voor degenen die bij God willen horen. We komen daarmee meteen bij een spanning die in de hele brief voelbaar is, namelijk dat de kinderen van God in dit opzicht vaak zo weinig lijken op hun Vader en hun grote Broer. Johannes werkt dit langs twee lijnen uit: hij noemt drie verkeerde manieren om hier mee om te gaan en drie goede. Zie de uitgewerkte structuur op het werkvel aan het eind van deze bijbelstudie.

Drie verkeerde manieren om met het probleem van de zonde om te gaan:

- in de zonde blijven leven (1:6)
- ontkennen dat je schuld hebt aan je zonde (1:8)
- ontkennen dat je gezondigd hebt (1:10)

Drie goede manieren daar tegenover:

- een christelijke levensstijl ontwikkelen (1:7)
- je zonden eerlijk aan God belijden (1:9)
- een beroep doen op Jezus Christus en zijn verzoening (2:1b-2)

Korte uitleg van enkele passages

Vers 5. God is licht en in Hem is in het geheel geen duisternis. Licht en duisternis worden vaak geassocieerd met inzicht en onwetendheid, innerlijke verlichting of een staat van onbewustheid van de werkelijke stand van zaken (oosterse godsdiensten en gnostiek). In de Bijbel wordt licht geassocieerd met leven en met het (ethisch) goede. Duisternis is het tegendeel: het kwaad en de dood. Want alleen bij God is leven. En wie Hem de rug toekeert en kiest voor het kwaad, die roept daarmee de dood over zich af en is overgeleverd aan de machten van de duisternis.

Vers 6-7. In de duisternis / in het licht wandelen. Het woord 'wandelen' geeft de doorgaande lijn in het leven aan (levenswandel). Je kunt je in je gedrag als vanzelfsprekend laten leiden door het kwaad, dan wandel je in de duisternis. Maar de bedoeling is uiteraard dat je je gedrag afstemt op wat in de ogen van God goed is. Dat is wandelen in het licht.

Dan liegen wij en doen de waarheid niet. Let er op dat het hier over gedrag gaat. 'Liegen' is niet onwaarheid spreken, maar een leven leiden dat in tegenspraak is met je geloof. En 'waarheid' is niet een stelsel van correcte opvattingen, maar iets wat je moet *doen*.

Maar indien wij in het licht wandelen, ... hebben wij gemeenschap met elkander. Hier wordt opnieuw een relatie gelegd tussen de gemeenschap met God (verticaal) en met elkaar (horizontaal). Als we tegen de wil van God ingaan, dan brokkelt ook de onderlinge verbondenheid af. Zonde is niet alleen een individueel probleem. Zonde verbreekt de gemeenschap (zie 1 Korintiërs 5).

En het bloed van Jezus, zijn Zoon, reinigt ons van alle zonde. De oplossing voor het probleem van de zonde zit in het bloed, het vrijwillig sterven als een offer, van Jezus. Dat maakt ons weer rein, zodat we met God kunnen omgaan en in zijn dienst kunnen staan.

Vers 8. Indien wij zeggen, dat wij geen zonde hebben. Wij zouden hier misschien eerder het woord 'schuld' gebruiken. Zie Johannes 9:41. De bedoeling van degenen die dit beweren lijkt te zijn dat de eventuele verkeerde dingen die ze doen geen consequenties hebben voor hun verhouding met God. Hen treft geen blaam. Misschien omdat ze het concrete, materiële leven als onbelangrijk zien (gnostiek). In het geloof gaat het om de relatie van de ziel met God. Hoe je leeft, speelt daarbij geen rol. Johannes noemt dit zelfmisleiding.

Vers 9. Indien wij onze zonden belijden. Zonden belijden is meer dan toestemmen dat we zondaars zijn; het is je zonden voor God neerleggen en vergeving vragen.²

Hij is getrouw en rechtvaardig, om ons de zonden te vergeven. God heeft beloofd dat Hij zijn volk zal redden van hun zonden. Dat is volgens Matteüs de betekenis van de naam Jezus (Matteüs 1:21). Dus is Hij trouw en rechtvaardig als Hij de zonden vergeeft. Wij brengen Gods rechtvaardigheid waarschijnlijk eerder in verband met straf. Maar dan laat je Jezus Christus buiten beschouwing.

Vers 10. Indien wij zeggen, dat wij niet gezondigd hebben. Deze bewering lijkt iets verder te gaan dan die in vers 8. Hier kan ofwel achter zitten dat de zaken die Johannes zonden noemt in de ogen van zijn tegenstanders helemaal niet verkeerd zijn (een verschil in taxatie van wat zonde is dus), ofwel dat ze menen dat ze geestelijk zo ver zijn dat ze denken van zonden vrij te zijn (perfectionisme). Johannes vindt dit heel gevaarlijk, want de Bijbel beweert dat alle mensen zondigen (zie bijvoorbeeld Romeinen 3:1-20). Dus als je zegt 'ik niet', dan verklaar je God tot een leugenaar.

Vers 1-2. Wij hebben een voorspraak bij de Vader, Jezus Christus, de rechtvaardige. Het woord dat hier vertaald wordt met 'voorspraak' (parakleet), wordt in het Evangelie van Johannes verschillende keren voor de Heilige Geest gebruikt. De Heilige Geest is onze pleitbezorger op aarde; Jezus Christus in de hemel. Zo'n voorspraak hebben we ook nodig (Hebreeëen 7:26); Jezus is als Rechtvaardige de enige die bij God recht van spreken heeft.

En Hij is een verzoening voor onze zonden. Het woord voor verzoening dat hier gebruikt wordt, herinnert aan de offerdienst. Verzoening is datgene wat zorgt voor betaling van schuld en vergeving van zonde.

En niet alleen voor de onze, maar ook voor die der gehele wereld. Niet in die zin dat zonder geloof de hele wereld sowieso met God verzoend is. Dat zou in strijd zijn met alles wat Johannes zegt over de noodzaak van geloof (bijvoorbeeld in Johannes 3:18). Bedoeld wordt dat er naast Jezus geen andere verlossers zijn of nodig zijn: Hij alleen heeft verzoening tot stand gebracht en wel voor de hele wereld.

Boodschap

Hoofdboodschap is dat zonde onverenigbaar is met het wezen en karakter van God. Als we bij God willen horen, vormt de zonde dus een enorm probleem. Dat moeten we niet negeren of ontkennen, maar we moeten ons richten op de oplossing die God hiervoor gegeven heeft: vergeving, reiniging en verzoening dankzij het sterven van Jezus Christus.

² Vrij naar I. Howard Marshall, *The epistles of John* [The New International Commentary on the New Testament], Grand Rapids, Michigan 1978.

Aanwijzingen voor de kringleider

IJsbreker

Bedenk zelf een goede ijsbreker of gebruik één van de volgende.

- * Hang een wit vel papier op en een zwart vel. Laat de deelnemers krantenkoppen en afbeeldingen uitknippen uit kranten en tijdschriften, die ze associëren met licht en duisternis.
- * Deel bijgaand werkvel met citaten over 'zonden' uit en laat ieder kringlid kort reageren, elk op een ander citaat.

Inleiding

Herinner nog even kort aan de bijbelstudie over 1:1-4. Verbindingswoord tussen de beide gedeelten is 'verkondigen/ verkondiging'. Zie hierboven onder 'Context'.

Deel het werkvel met de structuur van het bijbelgedeelte uit en licht dit kort toe. Gebruik het werkvel bij het kringgesprek.

Kringgesprek

Bij het kringgesprek kunnen dezelfde vier thema's aan de orde komen als bij de persoonlijke stille tijd, namelijk:

1. *God is puur licht, zonder duistere kant.*

Mogelijke gespreksvragen:

- Wat zegt Johannes hier over God?
- Wat zou hij daarmee bedoelen?
- Wat betekent het voor jou persoonlijk dat God licht is (zuiver, goed, leven)?
- Hoe zou je zelf God omschrijven?
- Waarom is dat belangrijk voor je?
- Johannes' uitspraak is heel zwart-wit. Hoe ga je daarmee om in een tijd waarin alles 'grijs' (relatief) lijkt?

2. *Verkeerde manieren om met het probleem van de zonde om te gaan.*

Mogelijke gespreksvragen:

- Welke opvattingen wijst Johannes in dit gedeelte af?
- Ben je zelf wel eens vergelijkbare opvattingen tegen gekomen?
- Wat zat dar achter? Waarom geloven mensen zo iets?
- Waarom is het volgens Johannes gevaarlijk om dergelijke opvattingen te huldigen?
- Hoe voorkom je bij jezelf dat je te makkelijk in een zondig leven blijft hangen, of zonden ontkent of bagatelliseert?

3. *De oproep om niet te zondigen.*

Mogelijke gespreksvragen:

- Waarom onderbreekt Johannes zijn betoog met de oproep om niet tot zonde te komen, denk je?
- Wat zegt het je dat hij juist nu zijn lezers aanspreekt als 'zijn kinderen'?
- Hoe reageer je zelf op deze oproep?

4. *Gods oplossing voor het probleem van de zonde.*

Mogelijke gespreksvragen:

- Wat zijn volgens Johannes goede manieren om om te gaan met het probleem van de zonde?
- Welke oplossingen biedt God aan voor het probleem van de zonde?
- Wat is de rol van Jezus Christus daarbij?
- Hoe ga je zelf met zonde om? Wat kun je wat dit betreft van Johannes leren?
- Hoe ervaar jij de steun van God en Jezus Christus in de strijd tegen de zonde?
- Hoe zouden we elkaar hier misschien ook meer mee kunnen helpen?

Afsluiting

Deel briefjes uit met drie zinnen om zelf af te maken:

- Vergeving betekent voor mij ...
- Reiniging betekent voor mij ...
- Verzoening betekent voor mij ...

Wie wil mag daarna kort iets over één van de drie zeggen.

Het zou mooi zijn om daarna samen te eindigen met gebed en dankzegging.

Werkvellen voor de kringstudie

Er zijn twee werkvellen. Eén pagina met citaten over 'zonden' voor een eventuele ijsbreker en één werkvel met een typografische weergave van het bijbelgedeelte voor gebruik tijdens het kringgesprek.

Structuur 1 Johannes 1:5-2:2

God is licht (+)
en in Hem is in het geheel geen duisternis (-)

INDIEN wij zeggen, **-A**
dat wij gemeenschap met Hem hebben
en in de duisternis wandelen,
dan liegen wij (+)
en doen de waarheid niet; (-)

maar INDIEN **+A**
wij in het licht wandelen, gelijk Hij in het licht is
hebben wij gemeenschap met elkaar;
en het bloed van Jezus, Zijn Zoon, reinigt ons van alle zonde.

INDIEN wij zeggen, **-B**
dat wij geen zonde hebben,
misleiden wij onszelf (+)
en de waarheid is in ons niet. (-)

INDIEN **+B**
wij onze zonden belijden
Hij is getrouw en rechtvaardig om ons de zonden te vergeven
en ons te reinigen van alle ongerechtigheid.

INDIEN wij zeggen **-C**
dat wij niet gezondigd hebben
maken we Hem tot een leugenaar (+)
en zijn woord is in ons niet. (-)

*Mijn kinderkens, dit schrijf ik u,
opdat gij niet tot zonde komt.*

En INDIEN **+C**
iemand gezondigd heeft,
wij hebben een voorspraak bij de Vader:
Jezus Christus, de rechtvaardige,
en Hij is een verzoening voor onze zonden
en niet alleen voor de onze,
maar ook voor die der gehele wereld.

Citaten over zonden

"Mettertijd berouwt men alle zonden die men begaan heeft,
en daarbij ook een paar die men nagelaten heeft."

Brigitte Bardot

"Het is veel gemakkelijker
om berouw te tonen over die zonden die we begaan hebben,
dan berouw te tonen over die zonden die we van plan zijn te begaan."

Josh Billings

"Wanneer een vrouw haar man eenmaal vergeven heeft,
moet zij zijn zonden niet meer opwarmen voor het ontbijt."

Marlene Dietrich

"Als we elkaar allemaal onze zonden zouden opbiechten
dan zouden we elkaar allemaal uitlachen om ons gebrek aan originaliteit."

Kahlil Gibran

"De zonden der burens vormen de vreugde der mensen."

M. Gray

"Onze deugden zijn veelal de bastaarden van onze zonden."

Friedrich Hebbel

"De meeste mensen laten hun zonden pas na als zij er last mee krijgen."

William Somerset Maugham

"Jeugdzonden maken het ouder worden vaak moeilijk."

Ischa Meijer

"Zij houden magerheid voor gezondheid, zwakheid voor redelijkheid;
en terwijl ze ermede tevreden zijn, vrij te zijn van zonden,
vervallen zij juist in de zonde, van geen deugden te hebben."

Quintilianus